

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу **Жижки Станіслава Васильовича** на тему: *«Оптимізація техніко-технологічних умов утримання свиней ірландської селекції в умовах промислової технології»*, представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, галузь знань 20 – Аграрні науки та продовольство

Актуальність обраної теми. В аграрному секторі економіки України з-поміж інших галузей тваринництва свинарство традиційно посідає одне з провідних місць. На сучасному етапі ведення галузі виробництво свинини зосереджено переважно на великих комплексах або у спеціалізованих господарствах з закінченим виробничим циклом на власній кормовій базі. Застосування сучасної промислової технології підприємствами такого типу забезпечує масовий випуск продукції високої якості за мінімальних затрат праці, кормів та інших матеріальних засобів.

Важливим аспектом при вирощуванні та відгодівлі свиней є технологія їх утримання. Дотримання нормативних параметрів мікроклімату є необхідною умовою не лише задля забезпечення здоров'я тварин, але й максимальної реалізації їхнього генетичного потенціалу.

Тому актуальність питань, пов'язаних з нарощуванням обсягів виробництва свинини в нашій країні, постає дедалі гостріше і вимагає від науковців та фахівців галузі їхнього подальшого вирішення. Оскільки питання впливу різних техніко-технологічних рішень утримання свиней ірландської селекції в умовах промислової технології степової зони України залишається недосконалим вивченим, вмотивованість та актуальність проведених досліджень у цьому напрямку не викликає сумніву.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дана дисертаційна робота була виконана згідно тематичного плану науково-дослідних робіт кафедри технології кормів та годівлі тварин Сумського національного аграрного університету за темою: «Удосконалення існуючих та розробка нових техніко-технологічних рішень промислових технологій виробництва свинини й розробка на їх основі об'ємно-планувальних рішень сучасних свинарських підприємств» (номер державної реєстрації 0117U004088).

Наукова новизна одержаних результатів. Здобувачем вперше проведена порівняльна оцінка впливу різних типів вентиляції на мікроклімат у приміщеннях для утримання холостих, умовно порослих та лактуючих

свиноматок в умовах степу України. Проведений аналіз впливу традиційної та геотермальної систем створення мікроклімату, рівномірного та негативного типів вентиляції тваринницьких приміщень на відтворні якості гібридних свиноматок ірландської селекції, відгодівельні якості отриманого від них приплоду та м'ясо-сальні якості туш. Досліджено вплив рівня наповненості гноєзбірних ванн та внесення азотоутримуючого препарату Тріюн на формування показників мікроклімату приміщень. Набуло подальшого вивчення проблеми впливу системи створення мікроклімату на ріст, відгодівельні та м'ясо-сальні якості свиней. Отримано нові експериментальні дані щодо залежності продуктивності свиней від використання іграшок в період їх вирощування.

Повнота викладення основних положень дисертаційної роботи підтверджується висвітленням основних результатів досліджень у 13-ти наукових працях, у тому числі: 6 – у наукових фахових виданнях України, з яких 4 – включених до Міжнародних наукометричних баз даних, 1 – у виданні, індексованому в Web of Science, 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні та 5 – у вигляді тез доповідей Міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових конференцій.

Зміст та структура дисертації. Дисертаційна робота Жижки Станіслава Васильовича викладена на 205 сторінках комп'ютерного тексту, написана українською мовою, відрізняється оригінальним авторським стилем з дотриманням вимог щодо структурних елементів оформлення дисертації, ілюстрована 32 таблицями, 47 рисунками та 12 додатками. Список використаних джерел налічує 183 найменування, з них 27 – латиницею.

Дисертація складається з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалу та методів досліджень, результатів власних досліджень, їх аналізу й узагальнення, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел, додатків.

У розділі загальної характеристики роботи у стислій формі викладено: вступ, актуальність теми; зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; мета і завдання досліджень; наукова новизна та практичне значення одержаних результатів; особистий внесок здобувача; апробація результатів дисертації; публікації та структура і обсяг дисертації.

У розділі 1 «**Огляд літератури**», який складається з чотирьох підрозділів, обсягом 24 сторінки, наведено аналіз щодо сучасного стану свинарства в Україні та світових тенденцій розвитку галузі, розглянуто фактори впливу на продуктивні якості свиней, наведена характеристика різних систем створення мікроклімату та обґрунтовано основні напрямки експериментальних досліджень.

У розділі 2 «**Матеріал і методи досліджень**» вказано місце проведення досліджень, терміни їх виконання, наведена схема досліджень, охарактеризовано загальну чисельність піддослідного поголів'я, викладено задіяні зоотехнічні, аналітичні, статистичні та економічні методи досліджень.

Розділ 3 «**Результати власних досліджень**», обсягом 89 сторінок, складається з 4 підрозділів та 8 пунктів.

У підрозділі 3.1. автором висвітлено річну динаміку параметрів мікроклімату у приміщеннях для утримання холостих та умовно порослих свиноматок; досліджено вплив різних систем створення мікроклімату на відтворювальні якості свиноматок; подана гігієнічна характеристика приміщень для опоросу та вплив системи вентиляції на продуктивні показники лактуючих свиноматок і ріст поросят-сисунів.

У підрозділі 3.2 наведені результати оцінки відтворювальної здатності свиноматок за систем вентиляції негативного та рівномірного тиску, інтенсивності росту та відгодівельних якостей свиней, вирощених за різних систем вентиляції приміщень; охарактеризовано забійні якості та морфологічний склад туш.

У підрозділі 3.3 представлені результати впливу окремих технологічних елементів, зокрема наявності «іграшок» у станках, на продуктивність свиней; встановлено залежність загазованості приміщень від внесення до гнойових ванн препарату Тріюн.

У підрозділі 3.4 визначено економічну ефективність використання техніко-технологічних рішень при дорощуванні молодняку свиней.

Кожний підрозділ, пункт завершується аргументованим висновком щодо встановлених характеристик та закономірностей.

У розділі 4 «**Аналіз та узагальнення результатів досліджень**» здобувач провів порівняння власних результатів з результатами інших вчених, що досліджували аналогічну проблематику, та узагальнив отримані дані.

«**Висновки**» викладені у 12 пунктах, узгоджуються з темою, метою та завданнями досліджень, є конкретними та послідовними.

«**Пропозиції виробництву**» наведено у чотирьох пунктах, сформульовано у відповідності до результатів досліджень, їх впровадження сприятиме оптимізації техніко-технологічних умов утримання свиней в умовах промислової технології.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Оцінюючи в цілому роботу позитивно, хочу висловити деякі зауваження та побажання:

1. Згідно вимог, в анотації дисертації мають бути стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та

практичного значення. Автор у цьому розділі наводить відомості про апробацію результатів дисертації, що є зайвим, оскільки після ключових слів, поданих наприкінці анотації, наводиться список публікацій здобувача за темою дисертації, де вказуються наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів. Крім того, йде повтор результатів досліджень на стор. 3 (останній абзац), стор.4 (п'ятий абзац) та стор. 5, де зазначається практичне значення результатів досліджень. При цьому вік досягнення тваринами маси 100 кг у першому випадку вказується як «...зменшився на 5,8 доби», у другому – «...зменшився на 4,8 доби». Потребує пояснення різниця даних.

2. Список опублікованих дисертантом праць в анотації необхідно оформити згідно вимог. Між назвою міста, де видано журнали, збірники тощо, та роком видання ставиться кома. Між томом, випуском, частиною та номером видання також ставляться коми. Це стосується і окремих джерел у списку використаної літератури. До того ж, відсутній додаток до дисертації, у якому зазначається список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів.

3. У переліку умовних позначень є загальноприйняті скорочення, які не потребують пояснення, наприклад: $^{\circ}\text{C}$, мм^3 , CO_2 , NH_3 , H_2S .

4. У розділі «Вступ» дисертант виокремлює практичне значення отриманих результатів, описуючи при цьому фактично отримані дані, тобто власне результати досліджень, і зовсім коротко надає відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного застосування.

5. Розділ «Матеріал і методи досліджень» складається з двох підрозділів. Наскільки такий поділ є доцільним, оскільки в обох підрозділах наводиться інформація про методики, що були використані дисертантом при проведенні експериментів?

6. У тексті зазначеного розділу відсутнє посилання на рисунок 2.4.

7. На стор. 65 вказано, що поросята на дорошуванні утримувалися по 15 гол. у станку, а на стор. 66 – вже по 30 гол. Потребує уточнення, яка ж кількість поголів'я знаходилася в одному станку?

8. Потребує пояснення вислів, вживаний автором: «Умови догляду, утримання та поведінки персоналу... знаходилися в межах «п'яти свобод» (с.67).

9. Дисертант при розрахунку індексу конструкції посилається на методику М. Д. Березовського (с. 67, формула 2.4) при цьому не наводить його у списку використаної літератури. До того ж, згадане автором джерело розрахунку економічної ефективності №131 (с. 69) не співпадає з вказаним у списку літератури.

10. Автор в роботі провів дослідження впливу різних систем вентиляції в різні пори року на параметри мікроклімату. Бажано було б навести матеріал по впливу часу доби в кожному пору року на ці параметри.

11. Поясніть чому Ви обмежились дослідженнями в якості іграшок ланцюгів, і чи можна це розглядати як фактор що впливає на добробут тварин.

12. Автор в розділі 3. 3. 2. наводить результати впливу препарату «Тріон» на параметри мікроклімату в приміщенні для відгодівлі свиней. Бажано було навести б більше інформації про цей препарат.

13. На сторінці 148 -151 рис. 3.31 – 3.3.4 слід пояснити значення правої осі ординат.

14. В роботі зустрічаються невдалі вирази, русизми, орфографічні помилки.

15. В списку літератури деякі джерела оформлені не відповідності до сучасних вимог.

Проте, зазначені зауваження не впливають на суть роботи, не знижують наукової та практичної цінності даної дисертації.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Жижки С. В. на тему: «Оптимізація техніко-технологічних умов утримання свиней ірландської селекції в умовах промислової технології» є цілісною завершеною науковою працею, виконаною на сучасному методичному рівні, за змістом, актуальністю, науковою новизною, практичною цінністю, структурою та формою відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. за № 167, а її автор Жижка Станіслав Васильович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік НААН України, головний науковий співробітник лабораторії тваринництва Інституту зернових культур НААН України

В.С. Козир

Підпис В.С. Козиря засвідчую:
вчений секретар

Н.А. Боденко